Tietojärjestelmäpalvelut / Jouni Vaahtera, yksikönpäällikkö
Hyväksyjä / Ritva-Liisa Raatikainen, johtaja

Lakivaliokunta
LaV@eduskunta.fi

Viite: Eduskunnan lakivaliokunnan asiantuntijalausuntopyyntö (21.9.2018)

LAUSUNTO KOSKIEN **Valtioneuvoston kirjelmää eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (todisteluasetuksen muuttaminen) (Valtioneuvoston U-kirjelmä U 76/2018 vp)**

sekä

Valtioneuvoston kirjelmää eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (tiedoksiantoasetuksen muuttaminen) (Valtioneuvoston U-kirjelmä U 77/2018 vp)

Oikeusrekisterikeskuksen (ORK) tehtävänä on huolehtia oikeusministeriön hallinnonalan tietojärjestelmien ylläpidosta ja kehittämisestä yhteistyössä hallinnonalan virastojen kanssa. ORK:n tehtäviin kuuluvat mm. järjestelmien ylläpito, kehittäminen sekä käyttäjätuki. ORK toimii palvelun tuottajana ja tuomioistuinsektori tilaajana. Tilaajan kanssa sovitaan palvelun sisällöstä ja resursseista osana vuosikellon mukaista talouden ja toiminnan suunnittelua. ORK ottaa tässä lausunnossa kantaa em. tehtäviinsä vaikuttaviin asioihin.

Sähköinen tietojenvaihto viranomaisten kesken on ORK:n näkemyksen mukaan hyvin kannatettava tavoite, jota pitää edistää silloin kun nähtävillä on selkeitä saavutettavissa olevia laadullisia- tai taloudellisia hyötyjä.

EU:n koordinoima e-Codex -ratkaisu on teknisenä ratkaisuna tehtäväänsä sopiva ja tarkoituksenmukainen. e-Codex tarjoaa teknisen alustan viranomaisasioiden sähköiseen tietojenvaihtoon ja yhteistyöhön EU:ssa. Oikeushallinnon tietojärjestelmät voidaan liittää siihen, eikä tek-

nisiä esteitä ei ole. e-Codex-sovellukset soveltuvat vain todisteiden vastaanottamiseen liittyvien pyyntöjen käsittelyyn, ei varsinaiseen todistelun vastaanottamiseen videoneuvottelun avulla.
Taloudellisten hyötyjen arvioinnissa on tärkeää huomioida sähköisen tiedonvaihdon laajuus suhteessa ratkaisun toteutuksen ja ylläpidon kustannuksiin. On syytä varata mahdollisuus käyttää kansallisesti tarveharkintaa vaihtoehtoisten ratkaisujen käyttöönotossa eri asiatyypeissä pakollisuuden sijasta (vrt. U 77/2018, kohta 4.1). Asiamäärät voivat olla joissakin asiatyypeissä vuositasolla hyvinkin pieniä. Näin ollen sähköisen tietojenvaihdon rakentamis- tai käyttökustannuksia tuskin saadaan toiminnan tehostumisella tai laadun paranemisella katettua. Esimerkiksi kahden viimeisen vuoden aikana ulosottoviranomainen on pyytänyt Bryssel I -asetuksen mukaista tiedoksiantoa toisessa jäsenvaltiossa vain muutaman yksittäisen kerran. Todettakoon myös, että ulosottoviranomainen ei ole asetuksessa määritelty lähettävä viranomainen, minkä vuoksi sen tulee pyytää oikeusministeriöltä tai käräjäoikeudelta virka-apua tiedoksiannon toimittamiseen (lähde: Valtakunnanvoudinvirasto).

Oikeushallinnossa on parhaillaan käynnissä suuria toiminnanmuutoshankkeita, joihin liittyy merkittäviä järjestelmäuudistusprojekteja. Järjestelmien modernisoinnin vuoksi on siis jatkossa hyvät edellytykset liittää järjestelmiä sähköiseen viranomaisyhteistyöhön. Toisaalta on myös tärkeää ottaa huomioon mainittujen hankkeiden aikataulu, kun päätetään e-Codex ratkaisun käyttöönottoaikataulusta.

Oikeusrekisterikeskuksessa ei ole rakenteilla eikä käytössä e-Codex-tietojenvaihtoa hyödyntäviä järjestelmiä, joten teknisiä valmiuksia ei vielä ole. Oikeusministeriö on osallistunut rahoittajana ja yhteistyössä Kelan i-Support-hankkeeseen, joka liittyy kansainväliseen elatusapujen perintään.

Komission vaikutusarvioinnissa esittämät kustannusarviot ovat alustavia ja vaikuttavat ORK:n näkemyksen mukaan optimistisilta. Ne tarkentuvat sitten kun voidaan tehdä tarkentava määrittely toteutettavan järjestelmän teknisestä ratkaisusta, käyttötapauksista, siirrettävän aineiston sisällöstä, käytön volyymistä, tarvittavasta palvelutasosta sekä muista tarkemmista vaatimuksista. On syytä myös huomioida, että ratkaisun ylläpidosta aiheutuu vuosittain kustannuksia, jotka muodostuvat käyttäjien tukemisesta, ratkaisun toiminnan varmistamisesta sekä järjestelmäpäivityksistä.